

LEERPLAN
BUITENGEWOON SECUNDAIR
ONDERWIJS BGV OV3

**Medewerker productielijn kleding,
confectie en meubelstoffering**
Kwalificatiefase - Integratiefase
MPKCM-OV3

BRUSSEL

D/2023/13.758/353

Versie december 2023

1. Inleiding

De uitrol van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met nieuwe opleidingsprofielen. Voor het eerst is er gekozen om de opleidingsprofielen te vertalen in leerplannen. Leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze garanderen binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. Leerplannen zijn ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. Ze versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. Leerplannen laten ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden ondersteuning waar nodig.

Bij de opmaak van de leerplannen is er gekozen voor een maximale afstemming met verwante studierichtingen in het gewoon secundair onderwijs. Binnen het onderwijscontinuüm is dit van belang voor een vlotte transitie van leerlingen tussen gewoon en buitengewoon onderwijs.

1.1 Het leerplanconcept in BuO: vijf uitgangspunten

De leerplannen vertrekken vanuit **het vormingsconcept** van de katholieke dialogeschool en laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lessen ...).

De leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van de leerplannen.

De leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze** na de kwalificatie- of integratiefase. Het proces van de studiekeuze eindigt immers niet na de opleidingsfase. In de kwalificatie- of integratiefase onderzoeken leerlingen meer gericht waar hun capaciteiten liggen en wat hun talenten zijn. De leerplannen zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. De doelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen die voor een bepaalde studierichting kiezen. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen voor een meer geprofileerde studierichting in de integratiefase of de A-finaliteit.

De leerplannen bieden pedagogisch-didactisch voldoende ruimte, uitgaande van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze borgen de samenhang in de vorming van de opleidingsfase. Leerplannen zorgen voor een samenhangend fundament van vorming voor alle leerlingen binnen een finaliteit en een studierichting. Ze vertrekken vanuit een gemeenschappelijk referentiekader en hanteren een gelijkgerichte terminologie met respect voor de eigenheid van elk vak.

Leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming. Waar relevant verwijzen de leerplannen naar de samenhang met ontwikkelingsdoelen algemene sociale vorming. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren **algemene sociale vorming** (incl. godsdienstleraren) en leraren **beroepsgerichte vorming** om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een vakleraar naar de lessen van een collega laat de leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

In wat volgt gaan we dieper in op een aantal uitgangspunten.

1.2 Handelingsplanmatig werken

Voor leerlingen met een IAC die les volgen in het gewoon- of buitengewoon onderwijs en via die weg werken naar een studiebekrachtiging, geldt de decretale verplichting om te werken met het cyclisch proces van handelingsplanmatig werken. Op die manier wordt het onderwijsaanbod afgestemd op de noden van de leerling. Voor hen vertrekken we vanuit de visie van ontwikkelingsgericht leren.

De leerling wordt centraal geplaatst vanuit de vraag 'Wat heeft deze leerling nodig om verder of opnieuw tot ontwikkeling te komen?' De uitdaging bestaat erin om hoge verwachtingen te stellen in elk moment van leren en zo voor elke leerling binnen de zone van de naaste ontwikkeling een realistisch ontwikkelings- en toekomstperspectief na te streven. Vanuit de methodiek van handelingsplanmatig werken, gericht op zelfrealisatie, worden de vooropgestelde doelen vanuit een ruime beeldvorming nagestreefd en geëvalueerd. Daarbij primeert altijd de eigen groei van de leerling.

Het is de taak van de leerkracht om via een kwalitatieve interactiestijl, door bewust vragen te stellen vanuit het kader van mediërend leren, leerlingen mede-eigenaar te maken van hun ontwikkelproces. De uitdaging bestaat erin voortdurend te reflecteren op inhoud, proces en eigen handelen.

Bij ontwikkelingsgericht onderwijs wordt sterk ingezet op leren vanuit intentionaliteit (wat), betekenisverlening (waarom) en transcendentie (waar nog). Door intentionaliteit maken we in wederkerige communicatie leerlingen duidelijk wat ze gaan leren. Door betekenisverlening wordt ontdekt of begrepen waarom iets aangeleerd wordt en bij transcendentie wordt het leggen van transfers naar de eigen omgeving en andere contexten gestimuleerd.

De school dient enerzijds te reflecteren over die gespecialiseerde referentiekaders die hen ondersteunen om de ontwikkeling van de leerling in beeld te brengen. Anderzijds moet er ook nagedacht worden welke orthodidactiek en orthopedagogiek leraren ondersteunen om dat ontwikkelingsgericht proces in gang te zetten.

Dit leerplan beroepsgerichte vorming OV3 moet integraal gelezen worden binnen de principes van ontwikkelingsgericht leren en handelingsplanmatig werken. We kiezen ervoor om, rekening houdend met bovenstaande, maximaal dezelfde taal te hanteren over de verschillende onderwijsvormen heen.

1.3 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialoogschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is. Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor wegwijzers. Die zijn een inspiratiebron voor hen en hun collega's en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.
- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen, betekent dat elke leerling **beloftedol** is en alle leerkansen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de leraar, de school en de bredere samenleving. Scholen zijn daarbij **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden te verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.
- Leraren vormen leerlingen door middel van inhouden van vorming, die we groeperen in **vormingscomponenten**: levensbeschouwelijke vorming, culturele vorming, economische vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming en wiskundige vorming. Deze vormingscomponenten worden vervat in de verschillende domeinen van de ontwikkelingsdoelen OV3. De aaneengesloten cirkel wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Verbindingen tussen de vakken zijn daarbij belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Vorming is voor een leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Zijn meesterschap en passie brengt een leraar ertoe om voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren te zoeken om **de wereld te ontsluiten**. Hij introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar** maar werkt ook binnen **multidisciplinaire teams** en binnen een **beleid van de school**. De ontwikkelingsdoelen en interdisciplinair werken helpen daartoe. Ze worden gestuurd door keuzes die een school (schoolbestuur, beleidsteam, schoolteam, klassenraad, ...) maakt.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Die leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.4 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

De leraar als professional, als meester in zijn vak krijgt vrijheid om samen met zijn collega's vanuit de leerplannen aan de slag te gaan. Hij kan eigen accenten leggen en differentiëren vanuit zijn passie, expertise, het pedagogisch project van de school en de beginsituatie van zijn leerlingen.

De leerplandoelen BGV zijn noch chronologisch, noch hiërarchisch geordend. Om tegemoet te komen aan de individuele noden van de leerling, kan de leraar vanuit het pedagogisch project van de school, vanuit zijn passie, expertise en creativiteit eigen accenten leggen. Door de specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeftes (SOOB) van de leerlingen in kaart te brengen, worden doelen op maat van de leerlingen geselecteerd en kunnen er pedagogische en didactische keuzes gemaakt worden. In het leerplan leggen we geen didactische werkvormen vast. Ter ondersteuning van leraren(teams) geven we voor bepaalde leerplanonderdelen didactische wenken. Leraren(teams) werken handelingsplanmatig. Het is de bedoeling om vanuit verschillende disciplines te zoeken naar een didactiek/pedagogiek op maat. De SOOB zijn ook hier het uitgangspunt.

1.5 Differentiatie

Om optimale leeransen te bieden is differentiëren van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen voor wie dit leerplan is bestemd, behoren immers wel tot dezelfde doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Zij hebben een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit hun eerdere opleiding, thuissituatie en diverse vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te hebben op de beginsituatiebepaling en vanuit dat gegeven, gedifferentieerd, verder te bouwen. Positief en handelingsplanmatig omgaan met verschillen tussen leerlingen verhoogt de motivatie, het welbevinden en de leerwinst voor elke leerling.

Differentiatie door leerinhouden aan te passen

Leerplannen bieden kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door meer kennis of vaardigheden aan te bieden om leerlingen uit te dagen.

De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerling, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerling. Leerinhouden in verschillende contexten aanbrengen biedt kansen om leerlingen aan te spreken op hun interesses en daagt hen tegelijk uit om andere interesses te verkennen en zo hun horizon te verruimen.

Differentiatie door de leeromgeving aan te passen

Doordachte variatie in werkvormen (groepswork, individueel, auditief, visueel, actief ...) vergroot de kans dat leerdoelen worden gerealiseerd door alle leerlingen. Het helpt hen bovendien ontdekken welke manieren van leren en informatie verwerken best bij hen passen.

De ene leerling kan snel of zelfstandig werken, de andere heeft meer tijd of begeleiding nodig. Variëren in de mate van ondersteuning, gericht aanbieden van hulpmiddelen (voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...) en meer of minder tijd geven, daagt leerlingen uit op hun niveau en tempo.

Leerlingen op hun niveau en vanuit eigen interesses laten werken kan door te differentiëren in product, bijvoorbeeld door leerlingen te laten kiezen tussen opdrachten die leiden tot verschillende eindproducten.

Het samenstellen van groepen kan een effectieve manier zijn om te differentiëren. Rekening houden met verschil in leerdoelen en leerlingenkenmerken laat leerlingen toe van en met elkaar te leren.

Technologie kan al die vormen van differentiatie ondersteunen. Zo kunnen leerlingen op hun maat werken met digitale leermiddelen zoals educatieve software of online oefenprogramma's.

Differentiatie in evaluatie

Tenslotte laten de leerplannen toe te differentiëren in evaluatie en feedback. Evalueren is beoordelen om te waarderen, krachtiger te maken en te sturen.

Na de afronding van een lessenreeks of na een langere periode gaan leraren door middel van summatieve evaluatie na waar de leerlingen staan. De keuze van een evaluatie- en feedbackvorm is afhankelijk van de vooropgestelde doelen.

Formatieve evaluatie is geïntegreerd in het leerproces en gaat uit van een actieve betrokkenheid van leraar en leerling. Het zet leerlingen aan het denken over hun vorderingen en laat leraren toe om tijdens het leerproces effectieve feedback te geven. Door middel van formatieve evaluatie krijgen leraren een goed zicht op het leerproces van leerlingen zodat ze het verder gericht en waar nodig kunnen bijsturen. Het is bovendien een rijke bron voor leraren om te reflecteren over de eigen onderwijspraktijk en de eigen pedagogisch-didactische aanpak bij te sturen.

1.6 Opbouw van het leerplan

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur.

De **inleiding** licht het leerplanconcept toe en gaat dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

De **situering** geeft aan waarop het leerplan is gebaseerd en beschrijft de samenhang binnen de fase en met de onderliggende fases, en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn helder geformuleerd en geven aan wat van leerlingen wordt verwacht.

Er zijn verschillende soorten doelen opgenomen in het leerplan:

Soort doel	Omschrijving	Verplicht onderdeel voor de studiebekrachtiging?
LPD	Leerplandoel: te realiseren	Ja
LPD +	Plusdoel: warm aanbevolen in functie van het te behalen curriculum.	Nee
LPD K	Keuzedoel: inspirerend doel ter uitbreiding van het curriculum voor een individuele leerling.	Nee

★ Waar relevant voegen we bij het leerplandoel een opsomming of een afbakening (★) toe die duidelijk aangeeft wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen.

wenk In pedagogisch-didactische wenken vinden leraren inspiratie om met het leerplandoel aan de slag te gaan (wenk).

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

Het **glossarium** bevat een overzicht van handelingswerkwoorden die als synoniem van elkaar worden gebruikt of meer toelichting nodig hebben.

De **concordantie** geeft aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan de competenties en kenniselementen uit het opleidingsprofiel die leiden naar een of meer beroepskwalificaties.

2 Situering

2.1 Omschrijving van de studierichting

Het leerplan is opgemaakt voor de beroepsgerichte vorming van de studierichting Medewerker productielijn kleding, confectie en meubelstoffering. Die studierichting wordt georganiseerd in BuSO OV3 binnen het studiedomein maatschappij en welzijn.

In de studierichting Medewerker productielijn kleding, confectie en meubelstoffering leren leerlingen in opdracht en onder begeleiding het uitvoeren van een aantal routinematige productiehandelingen (bijvoorbeeld kleven, stikken, thermisch lassen, stikautomaten bedienen, kleine strijkbewerkingen, kleine herstellingen, ...) bij het gedeeltelijk samenstellen van kleding, confectie en interieurartikelen in een productieopstelling met behulp van verschillende al dan niet programmeerbare industriële machines.

Bij het realiseren van het leerplan wordt er toegewerkt naar maximale zelfstandigheid van de leerling. De school bepaalt zelf hoe ze de diverse rubrieken van het leerplan aan bod laat komen.

2.2 Samenhang met de opleidingsfase

De studierichting Medewerker productielijn kleding, confectie en meubelstoffering heeft een samenhang met de studierichting basis confectie en textielzorg uit de opleidingsfase.

Daar leren leerlingen onder begeleiding routinematige handelingen uitvoeren bij het samenstellen van kleding en confectie alsook bij het verzorgen van textielartikelen.

2.3 Studiebekrachtiging

Naar gelang leerlingen in voldoende mate de leerplandoelen behalen, kan de klassenraad één van volgende vormen van studiebekrachtiging uitreiken:

- een getuigschrift opleidingsvorm 3
- een getuigschrift, onderwijskwalificatie niveau 2
- een bewijs van beroepskwalificatie: Medewerker productielijn kleding, confectie en meubelstoffering
- een bewijs van competenties
- een attest van lesbijwoning als regelmatige leerling

3 Pedagogisch-didactische duiding

Het leerplan Medewerker productielijn kleding, confectie en meubelstoffering is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialogeschool. In het leerplan ligt de nadruk op de technische vorming en sociale vorming. De wegwijzers kwetsbaarheid en belofte, rechtvaardigheid en duurzaamheid maken er inherent deel van uit.

Technische vorming

Techniek uit zich als een scheppende menselijke drijfveer om materiële omstandigheden voortdurend aan te passen. Bij het inzetten van technische vaardigheden krijgen jongeren kansen om te groeien in autonomie en verbondenheid. Elk technisch handelen grijpt immers in op een activiteitenketting van mensen en dingen: het productieproces is een aaneenschakeling van stappen/activiteiten. Technische keuzes hebben ook ethische consequenties. Leerlingen zullen meer dan ooit geconfronteerd worden met de vraag naar duurzame ontwikkelingsprocessen, productiemethoden en verantwoorde keuzes qua materialen en middelen. Bij dit alles zal er ook aandacht zijn voor ethisch ondernemen: de modewereld komt naar buiten als een wereld van veel glitter en glamour. Daarachter zit vaak een wereld van bittere ellende van slecht betaalde werknemers in onveilige en/of ongezonde werkomstandigheden in lageloonlanden (rechtvaardigheid). Het is goed dat ook daar oog voor is.

Sociale vorming

Door sociale vorming leren leerlingen zichzelf en de ander kennen.

De leerlingen hebben zelf zeer diverse culturele, sociale en religieuze achtergronden. In deze richting kan en mag daar niet aan voorbij worden gegaan. Ze krijgen kansen om hun identiteit te ontplooiën en hun wereldbeeld te verruimen. Er wordt meer dan vroeger ingespeeld op de diversiteit binnen de leerlingengroep. Diverse culturele en etnische invloeden kunnen aan bod komen.

De leerlingen worden gesteund in het leren leren volgens de eigen mogelijkheden en beperkingen. Sommige leerlingen hebben in deze fase van hun eigen ontwikkeling nood aan extra ondersteuning. Leerlingen die komen uit kwetsbare situaties krijgen zoveel mogelijk kansen om zich te ontplooiën, zodat ze op een respectvolle en waardevolle manier kunnen deel uitmaken van onze maatschappij. (kwetsbaarheid en belofte)

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.1 Krachtlijnen

Werkstukken in diverse soepele materialen realiseren

De leerlingen knippen, stikken en strijken kleding en interieurartikelen. Er wordt gewerkt vanuit stappenplannen en technische fiches waarmee leerlingen diverse afwerkingstechnieken inoefenen. Er wordt voldoende aandacht besteed aan de inrichting en veiligheid van de werkpost.

Kennismaken met verschillende modellen, materialen en afwerkingen

De leerlingen maken kennis met diverse aspecten van de brede confectie. Er wordt in de eerste plaats aandacht besteed aan modellen, materialen, middelen en afwerkingen.

3.2 Samenhang ASV - BGV

Het leerplan Medewerker productielijn kleding, confectie en meubelstoffering is een leerplan voor de beroepsgerichte vorming (BGV) en heeft een relatie met de ontwikkelingsdoelen algemene en sociale vorming (ASV).

- Burgerzin
- Rekennaardigheden
- Taalvaardigheid
- Gezondheidseducatie
- Leren leren
- Lichamelijke opvoeding

- Milieueducatie
- Sociaal-emotionele educatie
- Vrijtijdsvaardigheden
- ICT

Een aantal tot de ASV horende inzichten, vaardigheden en attitudes zijn van fundamenteel belang voor de arbeidsvoorbereiding.

De aanbieder bepaalt zelf hoe de ontwikkelingsdoelen van de algemene en sociale vorming én de levensbeschouwing georganiseerd worden en bepaalt zelf de mate van integratie met de beroepsgerichte competenties.

3.3 Aandachtspunten

Leerlingen die deze richting volgen, halen hun motivatie voornamelijk uit het zelf uitvoeren van taken. Ze leren al doende. Taken die ze met succes uitvoeren, geven hun het nodige zelfvertrouwen om een volgende, iets complexere taak aan te vatten. De doelstellingen kunnen gerealiseerd worden via een leerproces waarbij de leerlingen stap voor stap leren, groeien in zelfstandigheid en ervaren hoe ze de verschillende taken tot een goed einde kunnen brengen.

De leerplandoelen stellen geen volgorde van werken voor. Het is echter van groot belang om timing af te stemmen met het bedrijf waar de leerling de opleiding volgt. Dit om de leerlijn logisch te kunnen opbouwen, om overlap te vermijden en te garanderen dat elk onderdeel voldoende aan bod kan komen.

Het gebruik van het toepasselijk bronnenmateriaal voor technieken kan de efficiëntie en de motivatie bij de leerlingen verhogen. Het bestaande bronnenmateriaal is zeer divers: van tekst tot informatieve filmpjes. Het nastreven van de vooropgestelde kwaliteitseisen en toleranties draagt bij tot een goed afgewerkt product.

Vanuit dit leerplan is er ook aandacht voor de bredere vorming van de leerling met aandacht voor duurzaamheid, budget, ICT, communicatie...

Om de beroepsgerichte vorming effectief te realiseren, is het van belang dat leerlingen een aantal generieke competenties verwerven. Zij fungeren als onderbouw van de beroepsgerichte vorming, ze zijn de voorwaarde om die vorming te kunnen realiseren. In sommige gevallen worden die generieke competenties in het leerplan binnen specifieke doelen uitgediept of geconcretiseerd, maar in alle gevallen is het belangrijk dat je er als leraar en lerarenteam oog voor hebt.

4 Leerplandoelen

LPD 1 De leerlingen handelen

- **in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);**
- **economisch en duurzaam;**
- **hygiënisch.**

★ Communicatietechnieken

Hygiëne-, veiligheids-, milieu-, kwaliteits- en welzijnsvoorschriften
 Voorschriften m.b.t. afvalsortering en gevaarlijke producten
 Duurzaam verbruik van materialen, water en energie
 Duurzaam gebruik van machines en materieel

Wenk: In LPD 3 gaat veel aandacht naar veilig en ergonomisch werken.

Wenk: Via LPD 6 kan stilgestaan worden bij het economisch en duurzaam proces.

LPD 2 De leerlingen stellen de naaimachine in voor een correcte steekvorming in functie van garen, stof en afwerking.

- ★ Werking en bediening van machine en selecteren van programma
Preventief en curatief basisonderhoud

Wenk: Je kan aandacht hebben voor bedrading, steeklengte en steekbreedte, naaldpositie, keuze en vervanging van naalden en persvoet en eenvoudige storingsen.

Wenk: Je kan gedifferentieerd werken waarbij de leerlingen de nodige begeleiding krijgen om tot zelfstandigheid te komen. Voor sommige leerlingen zal dit veel tijd vergen.

Wenk: Er zijn nog een aantal instellingen waarbij , afhankelijk van het soort machine en de afwerking, rekening kan worden gehouden met onder andere het aan- en afhechten, draad afsnijden of niet...

Wenk: Basisonderhoud houdt, naast het schoonmaken van de machine, eveneens in dat de leerlingen het oliepeil nakijken, oliën, draadjes verwijderen, stofrestjes verwijderen, spelden verwijderen...

LPD 3 De leerlingen richten hun werkpost veilig, ergonomisch en efficiënt in met inbegrip van het monteren van gereedschap en hulpstukken en voorzien de te verwerken/bewerken onderdelen.

- ★ Hygiëne-, veiligheids-, milieu-, kwaliteits- en welzijnsvoorschriften
(Veiligheids)pictogrammen
Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
Technische voorschriften en aanbevelingen in functie van de eigen werkzaamheden
Specifieke risico's van gevaarlijke en schadelijke stoffen

Wenk: De leerlingen besteden voldoende aandacht aan de veiligheidsvoorschriften, niet enkel van de eigen werkpost, maar ook binnen het atelier/lokaal.

Wenk: De veiligheidsinstructiekaarten en handleidingen van de verschillende apparaten kunnen geraadpleegd worden.

Wenk: De verschillende werkposten komen aan bod zoals bv. huishoudmachine, snelstikker, overlockmachine, coverlockmachine, blindzoommachine, strijkinrichting...

LPD 4 De leerlingen gebruiken de juiste vaktaal in functie van materialen en technieken, artikelen en apparatuur.

- ★ Artikelenkennis: interieurartikelen, verschillende modellen voor textiel- en confectieartikelen

Wenk: De leerkracht gebruikt de vaktaal zeer frequent, zodat de leerlingen na verloop van tijd die termen op de juiste manier benoemen, begrijpen en toepassen.

Wenk: Tijdens het verwerken, herkennen en benoemen de leerlingen de verschillende geknipte onderdelen. Door veelvuldig gebruik van de vaktaal verwerven de leerlingen eveneens de noodzakelijke technische termen. Dit is belangrijk bij het lezen van [technische](#) fiches, gebruiksaanwijzingen, veiligheidsvoorschriften, instructiefiches...

Wenk: Bij het registreren en rapporteren (LPD 9) is het eveneens noodzakelijk dat de juiste vaktaal wordt gebruikt.

LPD 5 + De leerlingen meten correct specifieke maten op.

Wenk: Leerlingen leren nauwkeurig opmeten in functie van hun uit te voeren werk:

- de belangrijkste lichaamsmaten: totale lengte, borstomtrek, lendenomtrek, heupenomtrek. Op basis daarvan bepalen ze een correct maatnummer. Daarbij maken de leerlingen kennis met verschillende matentabellen;
- de noodzakelijke opmetingen voor andere confectie-artikelen. Dat kunnen zijn: gordijnen, kussens, zitmeubelen, zeilen ...

LPD 6 De leerlingen realiseren volgens instructies een eenvoudig snijpatroon.

Wenk: Bij dit doel verwerven de leerlingen inzicht in het belang van naadwaarden.

Wenk: Een volledig snijpatroon bevat gegevens zoals draadrichting, naadwaarden, merkpunten, symbolen...

Wenk: Bij dit doel kan je werken vanuit uitraderen, omlijnen of het digitaal uitprinten van patronen. Je kan ook vertrekken van een aangereikt modelpatroon om tijd te besparen.

Wenk: Leerlingen gebruiken gepaste materialen zoals geodriehoek, fijn potlood, boogmal ...

LPD 7 De leerlingen snijden, stikken en strijken volgens instructies diverse textielmaterialen met inbegrip van de belangrijkste kenmerken, mogelijkheden en beperkingen.

- ★ Kenmerken van garen, weefsels en textielmaterialen
  - Stik- en snijgereedschap
  - Verschillende modellen voor textiel- en confectieartikelen
  - Assemblage- en montagetechnieken voor kledij en confectie

Wenk: De leerlingen krijgen de kans om op eigen tempo diverse werkstukken uit te voeren. Leerlingen moeten dus niet allemaal klassikaal aan hetzelfde werkstuk bezig zijn. Differentiëren op basis van de competenties van de leerlingen en de beginsituatie is dus wenselijk. De competenties die op de werkvloer kunnen verworven worden zullen eveneens de differentiatie in de klas bepalen.

Wenk: Het is de bedoeling dat de leerlingen de eigenschappen en verwerkingsmogelijkheden leren kennen vanuit het verwerken van de stoffen. Ze besteden voldoende aandacht aan het economisch en duurzaam omgaan met middelen en materialen. Ze recyclen indien mogelijk.

Wenk: Kenmerken van garen om de juiste keuze te kunnen maken...

Wenk: Het is zeker nuttig om bij het gebruik van mengweefsel de vergelijking te maken met de verwante zuivere stoffen.

Wenk: Je kan de leerlingen laten testen op verschillende stoffen. Ook uit een verkeerde behandeling kan men veel leren.

Wenk: De leerlingen kunnen hun bevindingen noteren (registreren, rapporteren).

LPD 8 De leerlingen voeren diverse afwerkingstechnieken uit volgens een technische fiche.

★ Verwerkingsmogelijkheden van textielmaterialen

Wenk: Je kan leerlingen een stappenplan aanbieden.

Wenk: Technische fiches zijn er niet enkel op papier, ook digitaal, filmpjes ...

Wenk: De volgende afwerkingstechnieken kunnen aan bod komen:

- verzamelnaden/dubbelen;
- randafwerkingen: bv. enkele zoom, dubbele zoom, handgenaaide zoom, valse zoom, biasafwerkingen;
- sluitingen :
  - ritsen, bv. rits met één stiksel, rits met twee stiksels, blinde rits, gulpsluiting ...
  - knoopsgat en knoop;
  - ringen, haken, gespen en trenzen...
- zakken, bv. steekzak, opgestikte zak, zak in naad ...
- splitten, bv. split in naad, split met beleg, Amerikaans mouwsplit ...
- lendenband;
- nepen en plooiën;
- polsboorden;
- hemdbloeskragen;
- tussenstrijk uitvoeren, bekleven of strijken van sluitings- en verstevigingselementen en aangebrachte markeringen en plooiën.

LPD 9 De leerlingen registreren de gegevens van de activiteiten.

Wenk: De leerlingen kunnen zowel manueel als digitaal registreren: tijdstip, aantal stukken en gebruik van materiaal.

Wenk: Correct gebruik van de vaktaal is noodzakelijk.

LPD 10 De leerlingen controleren de verwerkte stukken en onderdelen op kwaliteit.

Wenk: Controle gebeurt niet enkel op het einde, maar bij elke stap kan een tussentijdse evaluatie van kwaliteit en maat de leerling verder op weg helpen.

Wenk: Communicatie is een belangrijk aspect van het evalueren. Er zal overleg zijn tussen leraar/mentor en de leerling en wellicht ook met collega's/medeleerlingen. Belangrijk is dat deze communicatie met het nodige respect verloopt en dat van beide zijden inspanningen geleverd worden om te bewaken dat men elkaar goed begrijpt.

5 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school of de werkplek of een extern opleidingscentrum minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. Specifieke benodigde infrastructuur of uitrusting hoeft niet noodzakelijk beschikbaar te zijn op de school. Beschikbaarheid op de werkplek of een andere externe locatie kan volstaan.

5.1 Infrastructuur

Een multifunctioneel lokaal waar de sfeer van de studierichting wordt uitgestraald:

- met prikboarden, magneetboarden en magneten, multifunctionele ophangmogelijkheden;
- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is
- voor verschillende opstellingen. De herschikking van de tafels en stoelen moet snel en gemakkelijk kunnen verlopen;
- om voldoende didactisch materiaal te kunnen opbergen;
- met een (draagbare) computer die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend) beeld kwaliteitsvol te projecteren; met presenter met laseraanwijzer. Eventueel mogelijkheid tot verduistering (afhankelijk van de lichtinval en projectieapparatuur);
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven; speaker voor bv. voorbeeldfilmpjes, reportages, muziek, opnames van oefeningen;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.

Een bergruimte om materialen, leermiddelen en didactisch materiaal op te bergen.

Een zone om afval te sorteren, recycleren en te stockeren.

5.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de leerlingengroep.

- De leerlingen moeten kunnen beschikken over opzoekmogelijkheden: in het lokaal is er minstens een beperkte mogelijkheid om op te zoeken (bv. minstens 2 computers voor de leerlingen)
- (Semi)professionele strijkapparatuur
- Huishoudmachine en snelstikker
- Overlock machine: minimum één
- Coverlock machine
- Blindzomer
- Voor elke werkende leerling: een naaimachine met toebehoren

5.3 Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren moet elke leerling over onderstaand materiaal kunnen beschikken. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- (Goedkope) stoffen voor gebruik door de leerlingen bv. als proefmateriaal of om werkstukken te realiseren.
- Klein gereedschap.
- Tas, doos of kist om persoonlijke materialen in op te bergen.
- Persoonlijke materialen: diverse scharen, kopspelden, naainaalden, lintmeter, zoommeter, tornmesje, breekmes, krijt, zeepje of kleermakerspotlood of markeerstift, potloden, lat van minimum 50cm, boogmal, geodriehoek van minimum 20cm.
- Papier om patronen te tekenen.
- (Grote) latten en tekendriehoeken.
- Fournituren.
- Bevestigingsmaterialen, lijm, plakband, tape ...

6 Glossarium

In het glossarium vind je synoniemen voor en een toelichting bij een aantal handelingswerkwoorden die je terugvindt in de leerplandoelen.

Handelingswerkwoord	Synoniem	Toelichting
Analyseren		Verbanden zoeken tussen gegeven data en een (eigen) besluit trekken
Beargumenteren	Verklaren	Motiveren, uitleggen waarom
Beoordelen	Evalueren	Een gemotiveerd waardeoordeel geven
Berekenen	Berekeningen uitvoeren	
Berekeningen uitvoeren	Berekenen	
Beschrijven	Toelichten, uitleggen	
Betekenis geven aan	Interpreteren	
Een (...)cyclus doorlopen	Een (...)proces doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Een (...)proces doorlopen	Een (...)cyclus doorlopen	Via verschillende fasen tot een (deel)resultaat komen of een doel bereiken
Evalueren	Beoordelen	
Gebruiken	Hanteren, inzetten, toepassen	
Hanteren	Gebruiken, inzetten, toepassen	

Identificeren		Benoemen; aangeven met woorden, beelden ...
Illustreren		Beschrijven (toelichten, uitleggen) aan de hand van voorbeelden
In dialoog gaan over	In interactie gaan over	
In interactie gaan over	In dialoog gaan over	
Interpreteren	Betekenis geven aan	
Inzetten	Gebruiken, hanteren, toepassen	
Kritisch omgaan met	Kritisch gebruiken	
Kwantificeren		Beredeneren door gebruik te maken van verbanden, formules, vergelijkingen ...
Onderzoeken	Onderzoek voeren	Vebanden zoeken tussen zelf verzamelde data en een (eigen) besluit trekken
Onderzoek voeren	Onderzoeken	
Reflecteren over		Kritisch nadenken over en argumenten afwegen zoals in een dialoog, een gedachtewisseling, een paper
Testen	Toetsen	
Toelichten	Beschrijven, uitleggen	
Toepassen	Gebruiken, hanteren, inzetten	
Toetsen	Testen	
Uitleggen	Beschrijven, toelichten	
Verklaren	Beargumenteren	Motiveren, uitleggen waarom

7 Concordantie

7.1 Concordantietabel

De concordantietabel geeft duidelijk aan welke leerplandoelen de competenties of de kenniselementen van het opleidingsprofiel realiseren.

Leerplandoel	Competenties of kenniselementen opleidingsprofiel
1	OP 1, 3; OP a, d, j, k, l,
2	OP 7, 9, 10; OP g, m, y
3	OP 4, 6, 7; OP d, e, f, g, h, i, n
4	OP b
5+	-
6	OP 8, 11; OP x
7	OP 8, 12; OP q, s, t, u, v, w, x
8	OP 13; OP r
9	OP 5; OP o, p
10	OP 2, 14; OP c, d

7.2 Competenties en kenniselementen opleidingsprofiel

Generieke competenties	Kenniselementen
1. Werkt in teamverband	a. Communicatietechnieken
2. Werkt met oog voor veiligheid, milieu, kwaliteit en welzijn	b. Vakterminologie
3. Werkt economisch en duurzaam	c. Kwaliteitsnormen
4. Organiseert zijn werkplek veilig en ordelijk rekening houdend met een logische werkvolgorde	d. Hygiëne-, veiligheids-, milieu-, kwaliteits- en welzijnsvoorschriften
5. Voert de werkzaamheden uit volgens planning en instructies en houdt de werkadministratie bij	e. (Veiligheids)pictogrammen
	f. Persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen
	g. Technische voorschriften en aanbevelingen in functie van de eigen werkzaamheden
	h. Specifieke risico's van gevaarlijke en schadelijke stoffen
	i. Ergonomische technieken
	j. Voorschriften m.b.t. afvalsortering en gevaarlijke producten
	k. Duurzaam verbruik van materialen, water en energie
	l. Duurzaam gebruik van machines en materieel
	m. Werking en veiligheidsaspecten van te gebruiken machines
	n. Inrichting van de werkplek
	o. Werkdocumenten
	p. Rapporteringstechnieken

Beroepsspecifieke competenties	Kenniselementen
6. Voorziet de werkpost van te verwerken/bewerken onderdelen, het gereedschap en de hulpgoederen	q. Verschillende modellen voor textiel- en confectieartikelen
7. Monteert gereedschap en hulpstukken, stelt de machine/apparatuur in of selecteert het programma	r. Verwerkingsmogelijkheden van textielmaterialen
8. Verwerkt/bewerkt de productenonderdelen	s. Productietechnieken kleding en confectie
9. Voert preventief of curatief basisonderhoud van machines/apparaten uit	t. Assemblage- en montagetechnieken voor kledij en confectie
10. Maakt de machine startklaar	u. Machinale stiktechnieken
11. Maakt de te verwerken onderdelen van kleding, confectie en interieurartikelen klaar voor verwerking	v. Kenmerken van garen
12. Verwerkt de stukken en onderdelen van de kleding, confectie en interieurartikelen	w. Kenmerken van weefsels en textielmaterialen
13. Werkt de stukken en onderdelen van kleding, confectie en interieurartikelen af	x. Stik- en snijgereedschap
	y. Onderhoud van de stikmachine

14. Voert een controle uit op de verwerkte stukken en onderdelen van kleding, confectie en interieurartikelen	
---	--

Inhoud

1.	Inleiding	3
1.1	Het leerplanconcept in BuO: vijf uitgangspunten.....	3
1.2	Handelingsplanmatig werken	4
1.3	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	5
1.4	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	6
1.5	Differentiatie	6
1.6	Opbouw van het leerplan	7
2	Situering	8
2.1	Omschrijving van de studierichting.....	8
2.2	Samenhang met de opleidingsfase	8
2.3	Studiebekrachtiging	8
3	Pedagogisch-didactische duiding	8
3.1	Krachtlijnen	9
3.2	Samenhang ASV - BGV	9
3.3	Aandachtspunten.....	10
4	Leerplandoelen	10
5	Basisuitrusting	14
5.1	Infrastructuur	14
5.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen.....	14
5.3	Materiaal en gereedschappen waarover elke leerling moet beschikken	15
6	Glossarium	15
7	Concordantie	17
7.1	Concordantietabel.....	17
7.2	Competenties en kenniselementen opleidingsprofiel	18

